

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ENERGIE

Wie wil dat de EU in 2050 klimaatneutraal is, kan kernenergie niet op voorhand uitsluiten

↓
Remco de Boer is onderzoeker, adviseur en publicist op het gebied van de energietransitie. Reageer via expert@fd.nl

Met zijn uitspraak, vorige week in NRC Handelsblad, dat kernenergie 'niet duurzaam en bovendien hartstikke duur is', maakte EU-commissaris Frans Timmermans korte metten met nucleaire energie als energiebron. En kernenergie kon in Brussel toch al niet op veel liefde rekenen. De Europese Commissie (EC) is vooral bezig met risico's, radioactief afval en sluiting van centrales.

Ideologisch zijn er geen bezwaren, aldus Timmermans, die binnen de EC verantwoordelijk is voor de Green Deal die de EU vanaf 2050 klimaatneutraal moet maken. Volgens hem gaat het om een puur zakelijke afweging: in tegenstelling tot wind- en zonne-energie, waarvan de prijs daalt, is kernenergie gewoon duur, hartstikke duur.

Het is inderdaad een feit dat de bouw van de huidige generatie kern-

centrales in het Westen goud geld kost. Tegenstanders wijzen op de drie centrales die in Europa in aanbouw zijn — in Frankrijk, Finland en het Verenigd Koninkrijk — en dan vooral op hun enorme kostenoverschrijdingen.

Toch is een hoge prijs alleen geen tegenargument. Iets wat nu 'duur' is, kan op termijn toch kosteneffectief blijken. Een kerncentrale bouw je voor zestig tot tachtig jaar. Tegen die tijd kan iets wat nu 'goedkoop' is, duurkoop blijken.

Als 'hartstikke duur' doorslaggevend was geweest, was Nederland nooit aan windparken op zee begonnen. In 2013 waren die met €0,15 per kilowattuur een van de allerduurste opties. Met een unieke aanpak hebben overheid en markt die prijs samen zo ver naar beneden gekregen dat inmiddels geen subsidie meer nodig is.

CHINA

'Duur' is dus geen natuurverschijnsel. Kosten worden vooral bepaald door hoe graag de politiek iets wil. Of niet. China heeft 48 kernreactoren, bouwt er op dit moment nog eens negen en het land investeert veel in de ontwikkeling van een nieuwe generatie kerncentrales. China wil graag meer kernenergie. De EU niet.

Hoe gek het ook klinkt, of kernenergie nu duur is en wind en zon niet, doet er eigenlijk niet zoveel toe. Als het over kosten gaat, is de hamvraag niet wat de onderdelen kosten, maar hoe het totale energiesysteem eruit komt te zien, en wat dat kost. Daar gaat het nu zelden over.

Zo worden bij de prijs van wind en zon vrijwel altijd de kosten van de benodigde back-up buiten beschouwing gelaten. Oftewel kosten voor waar je je energie vandaan haalt als het niet

waait en de zon niet schijnt.

Die back-up is nu nog geen issue. Er staan nog meer dan genoeg gas- en kolencentrales en zon en wind hebben in de Europese elektriciteitsvoorziening pas een aandeel van 16%. Maar in 2050, als we een energiesysteem zonder CO₂-uitstoot hebben waarin wind en zon de overhand hebben, wordt dat een heel ander verhaal.

Hoe dat energiesysteem er precies uit komt te zien, weten we niet. Maar bij de presentatie van de World Energy Outlook afgelopen najaar, benadrukte het Internationale Energie Agentschap (IEA) dat de wereld nauwelijks nog kieskeurig kan zijn op welke CO₂-vrije bronnen en -technieken het wel en niet wil inzetten. Althans, niet als we een kans willen maken om de temperatuurstijging op aarde tot maximaal 2 en liefst 1,5 graden Celsius te beperken, zoals is afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs.

Kernenergie is met een aandeel van 25% nu niet alleen de grootste bron van elektriciteit in de EU, maar daarmee ook de grootste CO₂-vrije bron. Dat aandeel loopt terug en zal nog verder teruglopen. Zo sluit Duitsland binnenkort alle kerncentrales, maar laat de bruin- en steenkoolcentrales open, mogelijk tot 2038. België wil de nucleaire deuren in 2025 sluiten en kijkt voor vervanging nadrukkelijk naar gascentrales. Fossiele energie dus.

Wie geen kernenergie wil, moet wat anders. Zon en wind, uiteraard, maar alleen daarmee redden we het niet. En waartoe je ook besluit, alles heeft nadelen. Dat zien we ook in eigen land.

Bij de keuze tussen biomassa en aardgas kiest D66 inmiddels voor aardgas. Die partij vindt biomassa, een beoogd vervanger van fossiele energie,

allesbehalve duurzaam.

Blijven we fossiele energie gebruiken, en de kans dat dit nodig is, is zeer groot, dan zal de CO₂-uitstoot daarvan moeten worden afgevangen en opgeslagen. Ook daartegen wordt flink geageerd, vooral door natuur- en milieurorganisaties.

IDEOLOGISCHE BRIL

Zelfs bij de duurzaamheid van zon en wind kun je vraagtekens zetten. Hoe 'duurzaam' is het om een fors deel van de Noordzee vol te zetten met windmolens? Of hoe duurzaam zijn zonneparken van honderd voetbalvelden groot. Niet voor niets is de Tweede Kamer ook daartegen inmiddels in het geweer gekomen.

De realiteit is dat wie wil dat de EU in 2050 inderdaad klimaatneutraal is, zich niet kan permitteren om welke energiebron of techniek dan ook op voorhand uit te sluiten. Ook kernenergie niet. Wie dat wel doet, moet op z'n minst aangeven met welke bronnen hij of zij de klus dan wel wil klaren. En wat dat kost.

Makkelijke keuzes zijn er niet. Het debat over de radicale reductie van de Europese CO₂-uitstoot moet niet gaan over gedroomde, ideale oplossingen waar iedereen voor is. Die alleen zijn niet genoeg, als ze al bestaan. Dat debat moet gaan over welke nadelen je onder welke voorwaarden accepteert van de oplossingen die je liever niet wilt. *Sweeping statements* als die van Timmermans passen daar niet bij.

Wie simpelweg stelt dat kernenergie 'niet duurzaam en bovendien hartstikke duur is' laadt de verdenking op zich wel degelijk door een ideologische bril te kijken. In elk geval wordt de enorme complexiteit van de opgave waarvoor de wereld staat ermee ontkend.

Als 'hartstikke duur' de doorslag geeft, was Nederland nooit aan windparken op zee begonnen